

O93, f. 11va; V630, f. 31va; N442, f. 31rb; I83, f. 64vb; VD38, f. 58rb; SG670, p. 107b; P9629, f. 7r; Bcan4, f. 57v; E97, f. 33rb; P102; BII13, f. 54rb; S105, f. 42v

5 <sup>a</sup>INCIPIT<sup>b</sup> <sup>c</sup> EPISTOLA TELESPHORI<sup>d</sup> PAPAE DE

5 a In P9629 sind einige Passagen des Briefes wegen Beschädigung der Handschrift nicht lesbar; diese sind im Text durch [...] gekennzeichnet | b Vor Incipit] Decreta telesphori papae E97 | c Überschrift] EPISTOLA TELESPHORI PAPAE QUOD CLERICI VII EBDOMADAS ANTE PASCHA A CARNIBUS ABSTINERE DEBEANT ET UT IN NOCTE NATALIS DOMINI MISSA CELEBRETUR ET QUANDO YMNUS ANGELICUS DICI DEBEAT UTQUE HORA TERTIA SEMPER MISSAE FIANT ET QUALES PERSONAE AD ACCUSATIONEM SINT ADMITTENDAE SG670; INCIPIUNT DECRETA thelesfori papae P102; Überschrift fehlt, am Rande Incipit decretalis epistola telesfori papae de ieiunio VII ebdomadatum et de celebratione misse hora tertia quia dominus crucifixus est et spiritus sanctus super apostolos ascendit et ut ymnus angelicus ab episcopis pro tempore et loco in missarum sollempniis recitetur ac sine strepitu decertantium caritas custodiatur et veritas defendatur BII13 | d TALEFORI VD38

**Coll. Ans. ded. 1. XI,6** (17–48 Credimus...studeant); **2. XI,42** (54–116 Nocte...legitur); **3. X,98** (123–125 Ab...recitandus); **4. III,47** (191–267 Accusatores...illaqueemur)

**Ps.-Remedius 1. c. 28** (17–48 Credimus...studeant); **2. c. 29** (54–125 Nocte... recitandus); **3. c. 30** (191–216 Accusatores...salvatori)

**Regino 1. I,188** (113–116 missarum...legitur)

**Burchard 1. III,63** (113–116 missarum...legitur)

**Sentenzen 1. c. 239** (29–57 statutum...nuntiatus); **2. c. 46** (34–39 sicut...laicorum)

**Anselm v. Lucca 1. VII,156** (29–57 statutum...nuntiatus); **2. III,29** (34–39 sicut...laicorum); **3. III,13** (127–253 Ipsi...dolum); **4. III,3** (196–202 hi...censemus)

**Bonizo 1. III,41** (127–172 Ipsi...humanarum); **2. III,44** (191–216 Accusatores...salvatori)

**Coll. trip. 1. A 6,1** (27–33 cognoscite...discretio); **2. A 6,2** (34–39 sicut...laicorum); **3. A 6,3** (54–72 Nocte...voluntatis); **4. A 6,4** (113–116 Reliquis...legitur); **5. A 6,5** (127–159 Ipsi...cupit); **6. A 6,6** (191–205 Accusatores...insidiandi)

**Ivo, Decr. 1. IV,25** (27–33 cognoscite...discretio); **2. VI,313** (34–39 sicut...laicorum); **3. II,71** (54–116 Nocte...legitur); **4. III,65** (113–116 missarum...legitur); **5. VI,314** (127–159 Ipsi...cupit, *Rubrik*); **6. XVI,112** (169–175 tu...prohibent); **7. VI,315** (191–205 Accusatores...insidiandi)

**Ivo, Pan. 1. II,174** (27–33 cognoscite...discretio); **2. II,40** (113–116 missarum...legitur)

**Polycarpus 1. V,1,8** (17–48 Credimus...studeant); **2. III,25,1** (29–57 statutum...nuntiatus); **3. III,16,5** (113–116 missarum...legitur)

**Slg. in drei Büchern 1. III,8,16** (29–57 statutum...nuntiatus); **2. II,32,132** (34–39 sicut...laicorum); **3. II,10,7** (113–116 missarum...legitur)

**Gratian 1. D. IV, 1. c. 4** (29–48 statutum...studeant); **2. D. I de cons. c. 48** (54–116 Nocte...legitur); **3. C. VI, q. 1, c. 8** (127–205 Ipsi...insidiandi)

IEIUNIO SEPTEM EBDOMADARUM<sup>e</sup> ANTE  
 PASCHA ET DE MISSARUM <E97, f. 33va>  
 CELEBRATIONE IN NOCTE SANCTA NATALIS  
 DOMINI ET, QUO TEMPORE ALIIS DIEBUS  
 MISSAE<sup>f</sup> CELEBRENTUR<sup>g</sup>, ET DE EPISCOPORUM  
 DEFENSIONE<sup>h</sup>. 10

*Bcan4; BIII3: I*

*P102: I De ieiunio septem ebdomadatum ante pascha*

[H. 1] Carissimis<sup>i</sup> fratribus et dilectissimis episcopis  
 Telesphorus<sup>j</sup> Romanae urbis archiepiscopus salutem<sup>k</sup> in  
 domino. 15

Credimus <I83, f. 65ra> sanctam <SG670, p. 108a>  
 fidem <BIII3, f. 54va> vestram in<sup>l</sup> apostolorum<sup>m</sup>  
 eruditione <VD38, f. 58va> fundatam<sup>n</sup> hanc <V630, f.  
 31vb> tenere et hanc populis<sup>o</sup> p universis exponere,  
 quae<sup>q</sup> videlicet a constitutis apostolorum eorumque  
 successorum nulla ratione dissentit<sup>r</sup> s, per quos iustum  
 est ceteros erudiri. 20

*I83: Quod per septem ebdomadas clericis sit ieiunandum ante  
 sanctum pascha* 25

*S105: De ieiunio septem ebdomadatum*

Quapropter<sup>t</sup> cognoscite a nobis et cunctis episcopis in  
 hanc<sup>u</sup> sanctam et<sup>v</sup> apostolicam sedem congregatis<sup>w</sup>  
 statutum esse, ut septem<sup>x</sup> ebdomadas<sup>y</sup> plenas ante

**6** e EBDOMARUM *P9629*; eddomadarum *E97* **10** f MISSA  
*VD38* | g CAELEBRANTUR *I83*; CELEBRENT *VD38* **11** h  
 DEFENSIONE] DEFENSIONE DECRETA TELESPHORI *V630*;  
*P9629*; defensione capitul VI *E97* **14** i Carissimis *korr. aus*  
*Carismis BIII3*; mīs *S105* **15** j talesforus *VD38* | k salutem in  
 domino] in domino salutem *Bcan4* **18** l in *fehlt BIII3* | m  
 apostolorum eruditione *korr. aus* eruditione apostolorum *O93*  
**19** n fundata *P102* **20** o populis universis] universis populis  
*E97* | p populis universis exponere *korr. aus* populis *P9629* **21** q  
 qui *SG670*; *S105* **22** r *am Rande* discordat *VD38* | s dissentiunt  
*SG670*; *S105* **27** t *am Rande* Nota *V630*; *I83*; *am Rande drei*  
*Punkte N442* **28** u hanc sanctam et apostolicam sedem] hac  
 sancta et apostolica sede *E97* | v et *fehlt SG670*; *S105* | w  
 congregatis *korr. aus* congregastis *BIII3* **29** x septem *korr. aus*  
 sepem *BIII3* | y ebdomades *P102*

**Telesphorus-Brief, 17–23** Credimus...erudiri] *Cass. hist. trip. V. 29.*  
**27–31** Quapropter...ieiunent] *Telesf. vit. c. 2. in libr. pontif.*

**Telesphorus-Brief, 27** a...nobis] *fehlt CT<sub>1</sub>* **28** sanctam...et] *fehlt RC<sub>1</sub>*  
**29** statutum...esse] *Statuimus 74T<sub>1</sub>; AL<sub>1</sub>; PG<sub>2</sub>; 3L<sub>1</sub>; DG<sub>1</sub> | plenas] *fehlt*  
*3L<sub>1</sub>**

30 sanctum pascha<sup>z</sup> omnes clerici in sorte domini vocati  
a carne ieiunent, quia, sicut discreta<sup>a b</sup> debet esse vita  
clericorum a laicorum conversatione, ita et in<sup>c</sup> ieiunio  
debet fieri discretio<sup>d</sup>.

Et<sup>e</sup> sicut laici et<sup>f</sup> saeculares homines nolunt eos  
35 recipere in<sup>g</sup> accusationibus et infamationibus suis, ita  
nec clerici debent eos recipere<sup>h</sup> in impulsationibus  
suis<sup>i</sup>, <N442, f. 31va> quoniam in omnibus discreta  
debet semper<sup>j</sup> esse et segregata vita et conversatio  
clericorum a<sup>k</sup> saecularium <O93, f. 11vb> laicorum.  
40 Et sicut hi amplius sunt applicati divinis cultibus<sup>l</sup> et  
familiares domini dicuntur salvatoris, ita moribus et  
conversatione <SG670, p. 108b> atque sanctitate  
debent esse distincti.

I83: Qualiter ordo clericorum domino sit serviendus  
45 Has<sup>m</sup> ergo septem ebdomadas<sup>n</sup> omnes clerici a carne  
et deliciis ieiunent, et hymnis et<sup>o</sup> vigiliis atque  
orationibus<sup>p</sup> <I83, f. 65rb> domino inhaerere<sup>q</sup> die  
noctaque studeant.

I83: Ut sancta domini salvatoris nocte missa celebretur et ut  
50 gloria in excelsis deo cantetur

*Bcan4: II*

*P102; BIII3: II De missarum celebratione in nocte sancta natalis*

**30** z pascha *korr. aus* pacha V630 **31** a *am Rande* divisa VD38  
b decreta P9629 **32** c in *fehlt* I83; *Bcan4; BIII3* **33** d discreto  
*Bcan4* **34** e *am Rande Nota* V630 | f et *fehlt* V630 **35** g in  
accusationibus et infamationibus suis, ita nec clerici debent eos  
recipere *fehlt* I83; VD38; SG670; *Bcan4; P102; BIII3; S105*  
**36** h recipere in *korr. aus* recipere O93 **37** i suis *fehlt* V630  
**38** j semper esse] esse semper I83 **39** k ac V630; E97 **40** l *am*  
*Rande* servitiis VD38 **45** m *am Rande Nota* I83 | n ebdomades  
P102 **46** o ac VD38; hac P102 **47** p orationibus domino *korr.*  
*aus* orationibus V630 | q *am Rande* coniungi VD38

**34–37** Et... suis] Ben, III. 211. (cf. Fab. 13, Steph. 7, Sixt. II. pp. 8, Euseb. 3, Iul. 19).

**30** sorte] sortem 3L<sub>1</sub> | domini... vocati] vocati domini 3L<sub>1</sub> **32** ita] *fehlt*  
PG<sub>1</sub> | in] *fehlt* 3L<sub>1</sub> **34–43** Et... distincti] *fehlt* 74T<sub>1</sub>; AL<sub>1</sub>; CT<sub>1</sub>; ID<sub>1</sub>; IP<sub>1</sub>;  
PG<sub>2</sub>; 3L<sub>1</sub>; DG<sub>1</sub> **34** eos] clericos 74T<sub>2</sub>; AL<sub>2</sub>; CT<sub>2</sub>  
**35–37** accusationibus... in] *fehlt* RC<sub>1</sub> **35** et] et in 3L<sub>2</sub> **36** recipere] *fehlt*  
3L<sub>2</sub> | impulsationibus] infamationibus 74T<sub>2</sub>; AL<sub>2</sub>; 3L<sub>2</sub>; pulsationibus PG<sub>1</sub>  
**38** debet... esse] semper esse debet 3L<sub>2</sub> | semper] *fehlt* PG<sub>1</sub> **39** a] ac 74T<sub>2</sub>  
**41** domini... dicuntur] dicuntur Domini RC<sub>1</sub>; PG<sub>1</sub> **45–125** Has...  
recitandus] *fehlt* PG<sub>1</sub> **47** domino] *fehlt* 74T<sub>1</sub>; AL<sub>1</sub>; PG<sub>2</sub>; DG<sub>1</sub> | inhaerere]  
iubente CT<sub>1</sub>

domini et quo tempore aliis diebus missę celebrandę sint<sup>r</sup>  
 [H. 2] Noctes<sup>s</sup> vero sancta nativitatist<sup>t</sup> domini salvatoris  
 missas<sup>u</sup> celebrent et hymnum angelicum in eis 55  
 sollemniter<sup>v</sup> decantent, quoniam<sup>w</sup> et<sup>x</sup> eadem nocte ab  
 angelo pastoribus<sup>y</sup> est nuntiatus, sicut ipsaz<sup>z</sup> veritas  
 testatur dicens: <VD38, f. 58vb> Pastores erant in  
 regione eadem vigilantes et custodientes vigilias<sup>a</sup>  
 noctis supra<sup>b</sup> gregem suum. Et<sup>c</sup> ecce angelus <BII13, 60  
 f. 54va> domini stetit iuxta illos et timuerunt timore  
 magno. Et dixit illis angelus: Nolite timere, ecce  
 <Bcan4, f. 58r> enim evangelizo vobis <P9629, f.  
 7v> gaudi[um magnum, quod erit omni populo, quia  
 natus est<sup>d</sup> vobis hodie <E97, f. 33vb> salvator, qui 65  
 est Christus dominus, in civitate David. Et hoc vobis  
 sign]um: Invenieti[s<sup>e</sup> infantem pannis involutum et  
 positum in praesepio. Et subito <SG670, p. 109a>  
 facta est cum angelo multitudo militiae caelestis  
 laudantium deum] et dicentium: <S105, f. 43r> 70  
 [Gloria in altissimis deo, et in terra pax hominibus  
 bonae voluntatis.  
 O93; V630; P9629; N442; I83; VD38; Bcan4  
 Ceterum<sup>f</sup> considerat impius iustum et quae]rit<sup>g</sup>, ut  
 occidat<sup>h</sup> eum. Dominus non [derelinquet<sup>i</sup> eum in 75  
 manus] eius, et non condemnabit eum, cum

**53** r sunt P102 **54** s am Rande drei Punkte N442; am Rande  
 Nota I83; E97 | t nativitatist korr. aus nativitas E97 **55** u missas  
 O93; missas korr. aus missam SG670; missam S105 **56** v am  
 Rande festive honorifice VD38 | w am Rande Nota V630 | x et  
 fehlt SG670; S105 **57** y pastoribus] pastoribus ipse korr. aus  
 pastoribus SG670 | z ipse Bcan4 **59** a vigilias korr. aus vigili  
 P102 **60** b super V630; E97 | c Et fehlt I83 **65** d est fehlt BII13  
**67** e am Rande Hic respice in sequenti pagina et lege Reliquis  
 enim temporibus usque famulari mereamini vestro salvatori  
 P9629 **74** f am Rande q. BII13 | g quęrat P102 **75** h occidat  
 korr. aus occidet BII13 | i derelinquat VD38; derelinquid Bcan4  
**76** j manus eius] manibus eius korr. aus manibus BII13

**54–56** Nocte... decantent] Telesf. vit. c. 2. in libr. pontif.  
**58–72** Pastores... voluntatis] Luc. II. 8-14. **74–89** Ceterum... eum] Ps.  
 XXXVI. 32-40.

**54** vero] fehlt DG<sub>2</sub> **55** missas] missa 3L<sub>1</sub> | celebrent] celebrent presbiteri  
 DG<sub>2</sub> **57** nuntiatus] enuntiatus ID<sub>3</sub>; CT<sub>3</sub>; nuntiatum 3L<sub>1</sub> **57–68** sicut...  
 praesepio] fehlt ID<sub>3</sub>; CT<sub>3</sub>; DG<sub>2</sub> **71** altissimis] excelsis DG<sub>2</sub>  
**74–106** Ceterum... tuorum] fehlt ID<sub>3</sub>; DG<sub>2</sub>

iudicabitur illi. Exspecta dominum] et custodi viam<sup>k</sup>  
 eius, et <I83, f. 65va> exaltabit te, ut posside[as  
 terram, cum interibunt impii, videbis<sup>l</sup>. Vidi impium  
 80 robustum<sup>m</sup> et] fortissimum<sup>n</sup> sicut indigenam virentem  
 et transivi, et ecce non erat, et quaesivi eum, [et non  
 est inventus<sup>o</sup>. Custodi sim]plicitatem et vide rectum,  
 quia<sup>p</sup> erit in extremum<sup>q</sup> viro pax. Praevaricatores  
 autem<sup>r</sup> interibunt pariter, [et novissimum] impiorum  
 85 peribit<sup>s</sup>. Salus autem iustorum a domino, fortitudo  
 eorum in tempore tribulationis, et auxiliabitur eis  
 dominus et salvabit eos<sup>t</sup> u, eripiet<sup>v</sup> <VD38, f. 59ra>  
 eos ab impiis et salvabit eos, quia<sup>w</sup> speraverunt<sup>x</sup> in  
 eum<sup>y</sup>. Et alibi: Quid gloriaris in malicia, <V630, f.  
 90 32ra> potens<sup>z</sup>? Misericordia<sup>a</sup> b dei tota die. Insidias<sup>c</sup>  
 cogitavit<sup>d</sup> lingua tua quasi novacula acuta<sup>e</sup> faciens  
 dolum. Dilexisti maliciam <BII13, f. 55ra> magis<sup>f</sup>  
 quam bonum, mendacium magis quam loqui iustitiam.  
 Dilexisti omnia verba ad devorandum, lingua dolosa,  
 95 sed deus destruet te in sempiternum, terrebit et  
 evellet te de tabernaculo et eradicabit te de terra  
 viventium, et videbunt iusti et timebunt <I83, f.  
 65vb> et super eum ridebunt<sup>g</sup>. Ecce vir, qui non  
 posuit deum<sup>h</sup> fortitudinem suam, sed speravit in

77 k vias V630; P9629 79 l videbunt VD38; Bcan4; P102;  
 BII13 80 m am Rande fortem VD38 | n fortis VD38 82 o  
 inventus korr. aus inventus locus VD38 83 p quia korr. aus qu  
 P9629 | q extremum korr. aus extremo P9629; extremo VD38;  
 Bcan4; P102 84 r autem fehlt SG670; S105 85 s peribunt I83;  
 Bcan4; interibit, interlinear vel peribit E97 87 t eos] eos et  
 SG670; BII13; S105 | u eos, eripiet eos ab impiis et salvabit eos]  
 eos et eripiet eos ab impiis et salvabit eos korr. aus eos BII13  
 v eripiet eos ab impiis et salvabit eos quia speraverunt in eum  
 korr. aus quia speraverunt in eum eripiet eos ab impiis et  
 salvabit eos P102 88 w quias P9629 | x speraverunt korr. aus  
 sperunt N442 89 y eo N442 90 z potens Misericordia dei]  
 potens korr. aus potens misericordia dei P9629; potens  
 Misericordia dei fehlt SG670; S105 | a Misericordia dei fehlt  
 E97 | b Misericordia dei tota die fehlt I83; Bcan4; E97 | c Indias  
 VD38 91 d cogitavi P102 | e acuta korr. aus tua SG670; tua  
 S105 92 f magis quam bonum] super benignitatem I83; Bcan4;  
 SG670; S105 98 g ridebunt] ridebunt et dicent korr. aus  
 ridebunt P102 99 h deo Bcan4

multitudine<sup>i</sup> divitiae<sup>j k l</sup> suae<sup>m</sup>, confortatus <N442, f. 31vb> est in<sup>n</sup> insidiis<sup>o</sup> suis. Ego autem sicut oliva virens in domo dei, speravi in misericordia dei, in saeculum et in aeternum. Confitebor tibi in saeculum, quoniam<sup>p</sup> fecisti, et exspectabo nomen tuum, quoniam<sup>q</sup> bonum in conspectu misericordium<sup>r s t</sup> tuorum. 100 105

SG670; S105

*P9629*: Item de episcopis non arguendis aut acusandis a populo et de tempore misse

*I83*: Ante horam diei tertiam missa non sit celebranda

*VD38*: Quod ante horam diei tertiam missam dominicis diebus missas non sint celebrande 110

*S105*: de tempore missae et sacerdotes non inestentur

Reliquis<sup>u</sup> enim<sup>v</sup> temporibus missarum celebrationes ante horam diei<sup>w</sup> tertiam minime sunt<sup>x</sup> celebrandae, quia<sup>y z</sup> eadem hora et dominus crucifixus et super apostolos spiritus sanctus descendisse<sup>a</sup> legitur. 115

*VD38*: DE EPISCOPIS NON ARGUENDIS A POPULO

*Bcan4*: III

*P102*; *BIII3*: III De angelico hymno gloria in excelsis deo et de episcopis non arguendis a populo 120

*S105*: Angelicus ymnus dicendus est solummodo tempore congruo

[H. 3] Ab episcopis autem<sup>b</sup> idem angelicus hymnus pro

**100** i multitudinem *I83* | j *interlinear* vel arum arum *E97* | k misericordiae *V630* | l divitiae suae] divitiarum suarum *I83*; *Bcan4*; *P102*; *BIII3*; *S105* | m suarum *VD38* **101** n in insidiis] divitiis *V630* | o divitiis *V630*; insidiis *korr. aus* sidiis *S105* **104** p quia *I83* | q quoniam bonum *fehlt* *VD38*; *P102*; *BIII3* **105** r *am Rande* hoc est sanctorum quia die imitantur misericordiam *VD38* | s misericordiarum *BIII3*; *S105*; sanctorum *E97* | t misericordium tuorum] misericordiarum tuarum *korr. aus* misericordium tuorum *P9629*; *SG670*; misericordiarum tuarum *I83*; *Bcan4*; *BIII3* **113** u *am Rande* Nota *V630*; *I83*; *am Rande drei Punkte N442* | v autem *SG670*; *S105* **114** w diei *korr. aus* die *O93*; die *VD38* | x sunt *fehlt* *I83*; *VD38*; *P102*; *BIII3* **115** y *am Rande* De sacerdotibus a vulgo non iudicandis *I83* | z quia *korr. aus* qui *V630* **116** a descendisse *korr. aus* discendisse *O93* **123** b autem *fehlt* *VD38*

**113–115** Reliquis... crucifixus] Telesf. vit. c. 2. in libr. pontif.  
**123–125** Ab... recitandus] Telesf. vit. c. 2. in libr. pontif.

**113** enim] autem *RC2*; vero *ID3*; *DG2* **115** quia] quia in *ID3*; *DG2* crucifixus] crucifixus est *ID3*; *ID4*; *IP2*; *3L3*; *DG2* **115–116** super... sanctus] Spiritus sanctus super apostolos *ID3* **116** spiritus... sanctus] sanctus Spiritus *ID4* | sanctus] *fehlt* *3L3* | descendisse... legitur] legitur descendisse *RP1*; *DG2* | legitur] legitur excepta nocte sanctae nativitatis *RP1*; *DB1*; *IP2*; *PG3*; *3L3*

125 tempore <VD38, f. 59rb> et<sup>c</sup> loco in<sup>d</sup> missarum  
solemniis<sup>e</sup> celebrandus<sup>f</sup> est atque solemniter recitandus.

*N442*: De episcopis non arguendis a populo

Ipsi<sup>g</sup> enim, qui <E97, f. 34ra> proprio ore corpus  
domini conficiunt<sup>h i j</sup>, ab omnibus<sup>k</sup> oboediendi<sup>l</sup> et  
timendi<sup>m</sup>

130 *BIII3*: quod domini sacerdotes non sunt dilacerandi  
et non dilacerandi<sup>n</sup> aut detrahendi,

*O93*: Item de episcopis non arguendis qui accusanda populus  
non audeat

*I83*: De sacerdotibus a vulgo non iudicandis

135 quia<sup>o p</sup>, a quibus se domini<sup>q</sup> populus benedici<sup>r</sup>, salvari  
et instrui cupit, nullatenus eos debet arguere, nec  
vulgus<sup>s</sup> in eorum <BII13, f. 55rb> accusatione<sup>t</sup> <I83,  
f. 66ra> suscipi.

*Bcan4*: De sacerdotibus a vulgo non iudicandis

140 Populus<sup>u</sup> enim ab eis docendus est et corripiendus,  
non ipsi ab eo, quia non est discipulus super  
magistrum.

*S105*: Sacerdotibus deceptio nullatenus fieri debere

145 Nullo<sup>v</sup> modo igitur <SG670, p. 109b> domini<sup>w</sup>  
pontifices et reliqui sacerdotes, quibus domini

**124** c et] et in *SG670*; *S105* | d in missarum solemniis] missarum  
sollemnia *BIII3* **125** e solemniis] sollemniis est *korr. aus*  
sollemniis *SG670* | f celebrandus est atque solemniter *fehlt*  
*SG670*; *S105* **127** g am *Rande drei Punkte N442* **128** h am  
*Rande consecrant VD38* | i conficiunt *korr. aus* conficunt *BIII3* | j  
conficiunt ab omnibus] conficiunt ab omnibus sunt *korr. aus*  
*conficiunt V630* | k omnibus] omnibus sunt *O93*; *P9629*; *E97* | l  
obediendi *korr. aus* obeedi *P102* **129** m timendi] timendi sunt  
*SG670*; *S105* **131** n dilacerandi] dilacerandi sunt *VD38*; *BIII3*;  
delacerandi *O93*; *SG670*; *Bcan4*; *S105*; dilacerandi *korr. aus*  
lacerandi *P102* **135** o am *Rande Nota V630* | p quia a *korr. aus*  
quia *BIII3* | q domini populus] populus domini *E97* | r benedici]  
benedici et *N442*; *I83*; *VD38*; *SG670*; *Bcan4*; *P102*; *BIII3*;  
*S105* **137** s am *Rande vulgus dicitur rustica multitudo VD38* | t  
accusationem *VD38*; *P102*; *BIII3* **140** u Populus *korr. aus*  
Populus *I83* **144** v am *Rande* | w deum *V630*

**127–128** qui...conficiunt] Hieronym. ep. ad Heliod. no. 8. (1, 34.) aut  
conc. Aquisgr. a. 816. lib. I. c. 97. Cf. Pont. 2, Ant. 7, Fel. II. pp. 11,  
Dam. 20. **141–142** quia...magistrum] Matth. X. 24.

**125** celebrandus...recitandus] recitandus est *RC2* **127** Ipsi...enim]  
Sacerdotes *ID5*; *CT5*; *DG3* **128** omnibus] omnibus sunt *ID5*; *CT5* **131** et]  
*fehlt* *DG3* | dilacerandi] dilacerandi sunt *AL3*; *BS1*; *PG1* **135** benedici]  
benedici et *BS1* **136** eos...debet] debet eos *PG1* **144–157** Nullo...  
vulnerant] *fehlt* *ID5*; *CT5*; *DG3*

commissa<sup>x</sup> est plebs<sup>y</sup>, rite<sup>z</sup> a populum possunt  
 corrigere, si deceptionis se cognoverint<sup>b</sup> laqueo  
 infestari<sup>c</sup>.

I83: Doctores legis que legis sunt sapere non sacerdotes dei  
 molestore 150

VD38: Quod episcopi et reliqui domini sacerdotes nullatenus  
 argui a populo nec a vulgo debeat accusari

Unde<sup>d</sup> iustum est omnes in<sup>e</sup> universo<sup>f</sup> orbe doctores  
 legis ea, quae legis sunt, sapere, et non sacerdotes  
 domini labiis suis aut quibuslibet machinationibus<sup>g</sup> 155  
 maculare<sup>h</sup>, dum ipsos disponunt<sup>i</sup> aut cupiunt<sup>j</sup> maculare,  
 potius<sup>k</sup> seipsos maculant et vulnerant.

Dei<sup>l</sup> ergo ordinationem accusat<sup>m</sup>, qua<sup>n</sup> constituuntur,  
 qui sacerdotes accusat<sup>o</sup> vel damnari<sup>p</sup> cupit<sup>q</sup>, a quibus  
 se omnes fideles cavere debent, quia non solum, qui 160  
 faciunt, sed<sup>r</sup>, qui consentiunt facientibus, rei sunt.

I83: Ut qui sacerdotem condempnat christum spernit  
 Christus<sup>s</sup> enim filius<sup>t</sup> dei dominus<sup>u</sup> noster humano  
 generi salutem<sup>v</sup> <VD38, f. 59va> condonans plenam

**146** x commissa est *korr. aus* commisse O93 | y ples P9629 | z  
 am Rande recte VD38 | a rite *korr. aus* rte BIII3 **147** b  
 cognoverunt V630; agnoverint VD38; P102; BIII3 **148** c am  
 Rande persequi VD38 **153** d am Rande Nota I83 | e in *fehlt*  
 V630; I83; Bcan4 | f universo *korr. aus* uno P9629 **155** g  
*interlinear* malignis et insidiosis dispositioniobus VD38 **156** h  
 maculari I83; maculare] maculare Quia SG670; S105 | i disponunt  
*korr. aus* ponunt V630 | j caipiunt P102 **157** k potius *korr. aus*  
 potios O93 **158** l am Rande Nota O93 | m accusant I83; SG670;  
 Bcan4; S105; accusat] accusat in E97 | n qua constituuntur qui]  
 qui eos qui ab eo constituuntur *korr. aus* quia constituuntur qui  
 V630; qui VD38; P102; BIII3 ; qui constitutos sibi SG670; S105  
**159** o accusant SG670; S105 | p damnare I83; VD38; SG670;  
 Bcan4; E97; P102; BIII3; S105 | q cupiunt SG670; S105 **161** r  
 sed] sed etiam SG670; S105 **163** s am Rande Nota I83 | t filius  
 dei] dei filius I83; SG670; Bcan4; S105 | u deus I83; VD38;  
 SG670; Bcan4; P102; BIII3; S105 **164** v salutem *korr. aus*  
 saluti O93

**153–157** Unde...vulnerant] Cass. hist. trip. V. 29. Cf. Anacl. 6.  
**158–159** Dei...cupit] c. 1. Angilr. aut Ben. II. 365. III. 167. (Isid. sent.  
 III. 39. no. 2). Cf. Euseb. 9. **160–161** quia...sunt] Ben. III. 261. 386.  
 (Rom. I. 32). Cf. Anacl. 19, Alex. 6, Pii 8, Fab. 6, Luc. 7, Iul. 10, Pelag.  
 II. pp. ep. 1.

**147** cognoverint] agnoverint BS<sub>1</sub> **154–155** sacerdotes...domini]  
 sacerdotes Domini de AL<sub>3</sub> **158** ordinationem] constitutionem BS<sub>1</sub>  
 ordinationem...accusat] accusat ordinationem PG<sub>1</sub> **158–159** qua...qui]  
 qui eos qui ab eo constituuntur ID<sub>5</sub>; CT<sub>5</sub>; DG<sub>3</sub> **159** qui] *fehlt* DG<sub>3</sub>  
**159–197** a...Nec] *fehlt* DG<sub>3</sub> **163–187** Christus...coinquinet] *fehlt* AL<sub>3</sub>;  
 PG<sub>1</sub>



165 de nobis ait: Qui vos recipit, me recipit, et qui vos  
 spernit, me spernit. Si ergo <Bcan4, f. 58v> dominus  
 in eis recipitur<sup>w</sup> et<sup>x</sup> reicitur<sup>y</sup> z<sup>a</sup>, <O93, f. 12ra> procul  
 dubio ipsius sunt, qui in eis reicitur <SG670, p.  
 110a> vel suscipitur<sup>b</sup>. Et tu, quis<sup>c</sup> es, qui <I83, f.  
 170 66rb> iudicas servum<sup>d</sup> alienum? Procul dubio  
 transgressor es legis dei et apostolorum atque  
 prophetarum, et non solum harum<sup>e</sup>, sed etiam  
 humanarum.

I83: Alienum servum non esse iudicandum

175 Omnes<sup>f</sup> enim leges tam divinae quam et humanae  
 alienum servum <BII13, f. 55va> iudicare prohibent.  
 Quid, putas, erit de te, cum transgressores et  
 conculcatores<sup>g</sup> legis <V630, f. 32rb> dei damnabuntur?  
 Profecto et tu damnaberis, quia postposuisti mandatum  
 180 dei et tuam adimplesti<sup>h</sup> voluntatem, quoniam sicut  
 digni sunt<sup>i</sup>, qui mandata<sup>j</sup> dei adimplent atque  
 custodiunt, ita rei et digni sunt morte, qui ea<sup>k</sup>  
 postponunt<sup>l</sup> m et in vanum<sup>n</sup> ducunt<sup>o</sup>. Est enim<sup>p</sup> in<sup>q</sup>  
 apostolicis scriptum institutis:

BIII3: de vita alterius non laceranda

185 Alterius<sup>r</sup> vitam nemo laceret<sup>s</sup> et de malo alieno os  
 suum non coinquinet<sup>t</sup>.

P9629; S105: Ne absens accusetur et qui accusari non possunt

I83; Bcan4: De absente accusato<sup>u</sup>

**167** w respicitur P9629 | x et reicitur fehlt S105 | y am Rande repellitur VD38 | z reicitur korr. aus recitur V630 | a reicitur procul dubio ipsius sunt qui in eis reicitur korr. aus reicitur BIII3 **169** b suspicitur I83 | c qui O93 **170** d servum alienum] alienum servum I83; SG670; Bcan4; S105 **172** e am Rande subauditur legum VD38 **175** f am Rande Nota I83 **178** g am Rande contemptores VD38 **180** h adimplesti korr. aus adimpesti E97 **181** i sunt] sunt vita E97 | j mandatum V630 **182** k ea korr. aus a Bcan4 **183** l am Rande dispiciunt VD38 | m proponunt O93; postponunt korr. aus proponunt V630 | n vanam korr. aus nam O93 | o ducunt korr. aus dicunt O93; dicunt VD38 | p enim fehlt V630 | q in] et in korr. aus et SG670 **186** r am Rande | s am Rande detrahat VD38 **187** t quoinquinet Bcan4 **189** u accusato fehlt Bcan4

**165–166** Qui... spernit<sup>2</sup>] Matth. X. 40. Luc. X. 16. **169–170** Et... alienum] Rom. XIV. 4. **175–176** Omnes... prohibent] sec. Ben. III. 441. tit. Cf. Clem. 38. **186–187** Alterius... coinquinet] Isid. syn. II. no. 50.

**167** recipitur] suscipitur BS<sub>1</sub> **170** servum... alienum] alienum servum ID<sub>6</sub>

*Bcan4*: IIII

190

*P102*; *BIII3*: IIII De accusatoribus et accusationibus[H. 4] Accusatores<sup>v</sup> vero et accusationes, quas legessaeculi non admittunt, et nos submovemus<sup>w</sup>, et<sup>x</sup>accusatori omni<sup>y</sup> non credi decernimus<sup>z</sup>, <S105, f.43v> qui absente<sup>a</sup> adversario causam <SG670, p.

195

110b> suggesserit<sup>b</sup> c ante <N442, f. 32ra> utriusque<sup>d</sup>partis<sup>e</sup> iustam <E97, f. 34rb> discussionem<sup>f</sup>. Nec<sup>g</sup> hi<sup>h</sup>,

qui non sunt idonei, suscipiantur ad accusationem, et

omnes, &lt;I83, f. 66va&gt;

*I83*: Qui videantur infames

200

qui adversus patres armantur<sup>i</sup>,*BIII3*: quod infames domini sacerdotes accusare non possintinfames<sup>j</sup> k esse censem<sup>l</sup>.*Bcan4*: De suspectisPatres<sup>m</sup> enim omnes venerandi sunt, non respuendi

205

<VD38, f. 59vb> aut<sup>n</sup> insidiandi<sup>o</sup>.*I83*: De suspectis*S105*: Ne recipiantur qui cum inimicis moranturHi<sup>p</sup> vero, qui cum inimicis morantur aut, qui suspecti

**192** v am Rande drei Punkte N442 **193** w am Rande removemus VD38 | x et fehlt SG670; S105 **194** y omnino V630; I83; SG670; Bcan4; E97; S105 | z am Rande iudicamus VD38 **195** a absente P102 **196** b am Rande denunciaverit VD38 | c suggesserit korr. aus gesserit O93 | d utriusque korr. aus utrius O93 **197** e patris P102 | f am Rande inquisitionem VD38 | g am Rande Nota V630 h hii BIII3 **201** i armantur I83 **203** j am Rande turpes repraehensibiles indigni ad accusationem VD38 | k infame VD38 | l am Rande iudicamus VD38 **205** m Vor Patres Rubrik **206** n ac SG670; Bcan4 | o am Rande insidiis affligendi VD38 **209** p Hii BIII3

**192–193** Accusatores... submovemus] Ben. III. 108. (c. 96. conc. Afric. D.). Cf. Ben. II. 381. III. 307. c. 9. Angilr., Praef.7, Calist. 16, Steph. 7, Euseb. 2, Iul. 7, 12, Fel. II. pp. 12. xv., Dam. 14. **194–197** non... discussionem] int. c. 9. C. Th. XI. 39. aut Ben. III. 238. Cf. Iul. 12. **197–198** Nec... idonei] sec. int. c. 13 C. Th. XI. 39.. Cf. Anacl. 19, Iul. 12. **198–203** et... censem] Procli ep. ad Domn. Ant. aut Ben. III. 374. aut c. 19 (bis) Angilr. Cf. Fab.18, Steph. 2, Iul. 12, Pelag. II. ep. 1. (Alex. 6, Steph. 13, Euseb. 5). **205–206** Patres... insidiandi] sec. Ben. I. 322. **209–210** Hi... recipiantur] Ben. III. 187. Cf. Iul. 12, Symm. syn. V, Ioh. I. pp. ep. 1.

**192** vero] fehlt CT<sub>6</sub>; ID<sub>7</sub> **193** et<sup>2</sup>] fehlt RC<sub>3</sub> **194** omni] omnino RC<sub>3</sub>; AL<sub>3</sub>; ID<sub>7</sub> **196** suggesserit] suggerit CT<sub>6</sub> **198** idonei] idonei non DG<sub>3</sub> **201** adversus] contra PG<sub>1</sub> | patres] Patres id est sacerdotes ID<sub>7</sub>; DG<sub>3</sub> **205** omnes] omnes id est sacerdotes CT<sub>6</sub>; ID<sub>7</sub>; DG<sub>3</sub> | respuendi] respuendi aut accusandi CT<sub>6</sub>; ID<sub>7</sub>; DG<sub>3</sub> **206** insidiandi] insinuandi AL<sub>3</sub> **209** inimicis... morantur] inimi sunt BS<sub>2</sub> | qui<sup>2</sup>] fehlt PG<sub>1</sub>

210 habentur, minime recipiantur, quia eorum aemulatio<sup>a</sup>  
lacerat etiam<sup>r</sup> innocentes.

I83: Quem murum sacerdotum statuerunt patres nostri  
Hunc<sup>s</sup> murum<sup>t</sup> firmissimum<sup>u</sup> statuerunt patres nostri, et  
nos cum eis contra persecutores vestros, ut<sup>v</sup> hoc  
215 remedio eorum<sup>w</sup> pellantur<sup>x</sup> machinamenta<sup>y</sup>, et<sup>z</sup> vos  
sanctiores et securiores famulari<sup>a</sup> b mereamini vestro  
salva<P9629, f. 8r>[tori.  
O93; V630; P9629; N442; I83; VD38 SG670, p. 110b  
Ceterum<sup>d</sup> considerat impius iustum et quaerit<sup>e</sup>, ut  
220 occidat<sup>f</sup> eum. Dominus non derelinquet<sup>g</sup> eum in  
manus<sup>h</sup> eius, et non condemnabit eum, cum  
iudicabitur illi. Exspecta dominum et custodi viam<sup>i</sup>  
eius, et <I83, f. 65va> exaltabit te, ut possideas  
terram, cum interibunt impii, videbis<sup>j</sup>. Vidi impium  
225 <SG670, p. 111a> robustum<sup>k</sup> et fortissimum<sup>l</sup> sicut  
indigenam virentem et transivi, et ecce non erat, et  
quaesivi eum, et non est inventus<sup>m</sup>. Custodi  
simplicitatem et vide rectum, quia<sup>n</sup> erit in extremum<sup>o</sup>  
viro pax. Praevaricatores<sup>p</sup> interibunt pariter, et  
230 novissimum impiorum peribit<sup>q</sup>. Salus autem iustorum a  
domino, fortitudo eorum in tempore tribulationis, et

**210** q am Rande invidia VD38 **211** r etiam] etiam in P102  
**213** s am Rande Nota I83 | t murum korr. aus nimirum BIII3 | u  
fortissimum E97 **214** v ut fehlt SG670; S105; ut] ut in Bcan4  
**215** w eorum fehlt V630 | x am Rande repellantur VD38 | y am  
Rande fraudes insidie VD38 | z ut korr. aus et SG670 **216** a am  
Rande servire VD38 | b famulari korr. aus familiari N442 **217** c  
In P9629 ist der Rest des Briefes wegen Blattverlustes nicht  
überliefert. **219** d am Rande q. BIII3 | e querat P102 **220** f  
occidat korr. aus occidet BIII3 | g derelinquat VD38; derelinquid  
Bcan4 **221** h manus eius] manibus eius korr. aus manibus BIII3  
**222** i vias V630; P9629 **224** j videbunt VD38; Bcan4; P102;  
BIII3 **225** k am Rande fortem VD38 | l fortis VD38 **227** m  
inventus korr. aus inventus locus VD38 **228** n quia korr. aus qu  
P9629 | o extremum korr. aus extremo P9629; extremo VD38;  
Bcan4; P102 **229** p Praevaricatores] Praevaricatores autem O93;  
V630; N442; I83; VD38; P9629; Bcan4; E97; P192; BIII3  
**230** q peribunt I83; Bcan4; interibit, interlinear vel peribit E97

**213–215** Hunc...machinamenta] Cass. hist. trip. V. 29.

**210–211** aemulatio...lacerat] emulatione lacerantur BS<sub>2</sub>  
**213** firmissimum] fortissimum AL<sub>3</sub> **214** vestros] nostros PG<sub>1</sub> | ut] fehlt  
RC<sub>3</sub> **219–250** Ceterum...tuorum] fehlt AL<sub>3</sub>

auxiliabitur eis dominus et salvabit eos<sup>r</sup> et<sup>s</sup> eripiet<sup>t</sup>  
 <VD38, f. 59ra> eos ab impiis et salvabit eos, quia<sup>u</sup>  
 speraverunt<sup>v</sup> in eum<sup>w</sup>. Et alibi: Quid gloriaris in  
 malicia<sup>x</sup> <V630, f. 32ra> tota<sup>y</sup> die. Insidias<sup>z</sup> cogitavit 235  
 lingua tua quasi novacula tua<sup>a</sup> faciens dolum. Dilexisti  
 maliciam super<sup>b</sup> benignitatem, mendacium magis quam  
 loqui iustitiam. Dilexisti omnia verba ad devorandum,  
 lingua dolosa, sed deus destruet te in sempiternum,  
 terrebit et evellet te de tabernaculo et eradicabit te de 240  
 terra viventium, et videbunt iusti et timebunt <I83, f.  
 65vb> et super eum ridebunt<sup>c</sup>. Ecce vir, <SG670, p.  
 111b> qui non posuit deum<sup>d</sup> fortitudinem suam, sed  
 speravit in multitudine<sup>e</sup> divitiarum<sup>f</sup> suarum<sup>g</sup>,  
 confortatus <N442, f. 31vb> est in<sup>h</sup> insidiis<sup>i</sup> suis. Ego 245  
 autem sicut oliva virens in domo dei, speravi in  
 misericordia dei, in saeculum et in aeternum.  
 Confitebor tibi in saeculum, quoniam<sup>j</sup> fecisti, et  
 exspectabo nomen tuum, quoniam<sup>k</sup> bonum in  
 conspectu misericordium<sup>l</sup> <sup>m</sup> tuorum. 250  
 De talibus enim insidiatoribus et accusatoribus  
 servorum <BII13, f. 55vb> suorum loquitur dominus

**232** r eos et eripiet eos ab impiis et salvabit eos *korr. aus* eos  
*BII13* | s et *fehlt* O93; V630; N442; I83; VD38; P9629; Bcan4;  
*E97; P102* | t eripiet eos ab impiis et salvabit eos quia  
 speraverunt in eum *korr. aus* quia speraverunt in eum eripiet eos  
 ab impiis et salvabit eos *P102* **233** u quias *P9629* **234** v  
 speraverunt *korr. aus* sperunt *N442* | w eo *N442* **235** x malicia]  
 malicia potens Misericordia dei O93; V630; N442; VD38; E97;  
*P192; BII13*; malicia potens Misericordia dei] malicia potens  
*korr. aus* malicia potens Misericordia dei *P9629*; malicia potens  
*I83; Bcan4; E97* | y tota die *fehlt* I83 | z Indias *VD38* **236** a tua]  
 acuta O93; V630; N442; I83; VD38; P9629; Bcan4; E97; P192;  
*BII13*; acuta *korr. aus* tua *SG670* **237** b super benignitatem]  
 magis quam bonum O93; V630; N442; VD38; P9629; E97;  
*P192; BII13* **242** c ridebunt] ridebunt et dicent *korr. aus*  
 ridebunt *P102* **243** d deo *Bcan4* **244** e multitudinem *I83* | f  
 divitiarum suarum] divitiae suae O93; N442; VD38; P9629; E97;  
 misericordiae suae V630; divitiae suae, *interlinear* vel arum arum  
*E97* | g suarum *VD38* **245** h in insidiis] divitiis V630 | i divitiis  
 V630; insidiis *korr. aus* sidiis *S105* **248** j quia *I83* **249** k  
 quoniam bonum *fehlt* *VD38* **250** l *am Rande* hoc est sanctorum  
 quia die imitantur misericordiam *VD38* | m misericordium tuorum]  
 misericordiarum tuarum *I83*; misericordium tuorum *korr. aus*  
 misericordiarum tuarum *SG670*

per prophetam dicens: Os tuum misisti ad<sup>n</sup> maliciam  
 et<sup>o</sup> lingua tua concinnabat dolum, sedens adversus  
 255 fratrem tuum loquebaris, in filium matris tuae  
 fabricaveris<sup>p</sup> opprobrium. Haec fecisti et tacui,  
 existimasti futurum<sup>q</sup> me similem tui? Arguam te et  
 proponam<sup>r</sup> ante oculos tuos<sup>s</sup>. Intellegite haec, qui  
 obliviscimini deum, ne forte rapiam<sup>t</sup> et non sit, qui  
 260 liberet. Languentes<sup>u</sup> autem in isto conamine<sup>v</sup> notandi  
 <I83, f. 66vb> sunt <S105, f. 44r> et<sup>w</sup> a talibus  
 repellendi<sup>x</sup>. Tales enim membra <SG670, p. 112a>  
 sunt diaboli, qui sursum atque deorsum pervolans  
 quaerit, quos possit occidere<sup>y</sup>, quos possit separare<sup>z</sup>,  
 265 quos possit devorare. Propter quam rem vigilandum  
 est et armis caelestibus sumus muniendi<sup>a</sup>, ne in eius  
 compedibus<sup>b</sup> <sup>c</sup> incidamus<sup>d</sup> aut eius foveis<sup>e</sup> illaqueemur<sup>f</sup>  
 g.

*Bcan4: V*

270 *P102; BIII3: V* Ut sine strepitu concertationum<sup>h</sup> caritas  
 custodiatur et veritas defendatur  
 [H. 5] Decet enim in talibus causis hoc maxime  
 provideri<sup>i</sup>, ut sine strepitu<sup>j</sup> concertationum<sup>k</sup> <VD38, f.  
 60ra> et caritas custodiatur et veritas defendatur,  
 275 atque innocentes et<sup>l</sup> domini ministri illaesi<sup>m</sup> liberentur.

**253** n ad *korr. aus* a *P102* **254** o et *fehlt P102; BIII3* **256** p  
 fabricabaribus *V630; VD38; E97; P102; BIII3*; fabricabaribus *korr.*  
*aus* fabricabaribus *SG670*; fabricabaribus *S105* **257** q futurum *me*  
*korr. aus* futurum *O93*; futurum *me korr. aus* me futurum *V630*  
**258** r ponam *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BIII3; S105* | s  
 meos, *interlinear* vel tuos *E97* **259** t rapiat *korr. aus* rapiam  
*V630; SG670*; rapiat *Bcan4; P102* **260** u *am Rande* infirmantes  
*VD38* | v *am Rande* labore certamine *VD38* **261** w et a *korr. aus*  
 et *O93* **262** x repellendi *korr. aus* repellere *P102* **264** y  
 occidere quos possit separare quos possit devorare *korr. aus*  
 devorare *O93* | z seperare *korr. aus* superare *Bcan4*; separare  
*korr. aus* speparare *P102* **266** a *interlinear* protegendi *VD38*  
**267** b *am Rande* vincula *VD38* | c compedes *VD38; P102; BIII3*  
 d *interlinear* corruamus *VD38* | e *interlinear* deceptionibus *VD38*  
 f *am Rande* constringamur *VD38* **268** g illaqueemur *korr. aus*  
 inlaqueamur *V630*; illaqueamur *I83; Bcan4* **270** h concertationem  
*korr. aus* conceptionem *P102* **273** i *interlinear* procurari *VD38* | j  
*interlinear* sonitu *VD38* | k *interlinear* certaminum *VD38* **275** l et  
*fehlt I83* | m *am Rande* salvi sine lesione *VD38*

**253–260** Os...liberet] Ps. XLIX. 19-22. **263–266** qui...est] Flaviani  
 episc. Constant. ep. 1. ad Leon. M. c. 1. vers. antiqu. (Leon. M. op. ed.  
 Ballerin. 1, 758). Cf. Lib. 2. **272–274** Decet...defendatur] Leon. M. ep.  
 23. c. 2. (1, 765).

De bonis ergo et legem domini<sup>n</sup> custodientibus  
fratribusque adiuuantibus et non nocentibus sed  
supportantibus<sup>o</sup> ait<sup>p</sup> q per prophetam dominus: Non  
sedi cum viris vanitatis et cum superbis non  
ingrediar<sup>r</sup>. Odivi ecclesiam pessimorum et cum impiis 280  
non sedebo. <VD38, f. 60rb> Lavabo in innocentia<sup>s</sup>  
palmas meas, <BII13, f. 56ra> et circuibo<sup>t</sup> altare<sup>u</sup>  
tuum, domine, ut clara voce praedicem laudem<sup>v</sup> et  
narrem<sup>w</sup> omnia mirabilia tua. Domine, dilexi  
habitaculum domus tuae et locum tabernaculi <V630, 285  
f. 32va> gloriae <SG670, p. 112b> tuae, ne apponas<sup>x</sup>  
<sup>y</sup> cum peccatoribus animam <I83, f. 67ra> meam<sup>z</sup>, et  
cum viris<sup>a</sup> sanguinum vitam meam, in quorum <E97,  
f. 34va> manibus scelus<sup>b</sup> et dextera eorum repleta est  
muneribus<sup>c</sup>. Ego autem in simplicitate mea gradiar, 290  
redime<sup>d</sup> me et miserere<sup>e</sup> mei. Pes meus stetit in recto<sup>f</sup>,  
in ecclesiis benedicam domino<sup>g</sup>.

Concordent igitur cum omnibus dei sacerdotibus  
<Bcan4, f. 59r> haec<sup>h</sup> caritatis sententiae<sup>i</sup>, in quibus  
vos fixos et firmos exsistere iudicamus<sup>i</sup>. Deus vos 295  
incolumes<sup>k</sup> custodiat<sup>l</sup>, filii carissimi. Data XV Kal.  
Martii, Antonio<sup>m</sup> et Martio<sup>n</sup> vv. cc<sup>o</sup>. conss.]  
O93, f. 12ra; V630, f. 32va; N442, f. 32 ra; I83, f.  
67ra; VD38, f. 60ra; SG670, p. 112b; P9629, f. 8r;  
Bcan4, f. 59r; E97, f. 34va; P102; BII13, f. 56ra; 300  
S105, f. 44r

**276** n dei P102 **278** o *interlinear* sustinentibus VD38 | p ait *korr.*  
*aus* at VD38 | q ait per *korr. aus* ait N442 **280** r egrediar I83  
**281** s innocentiam SG670 **282** t circumibo V630; circumdabo  
SG670; BII13; S105; circumibo *korr. aus* cumibo E97 | u altere  
I83 **283** v laudem] laudem tuam *korr. aus* laudem V630 **284** w  
enarrem E97 **286** x *am Rande* coniungas VD38 **287** y ponas  
*korr. aus* poenas V630 | z meam] meam meam N442 **288** a viri  
I83; VD38 **289** b *am Rande* peccatum VD38 **290** c munebus  
I83 **291** d *am Rande* liberet VD38 | e misere N442 | f recto] via  
recta V630; E97; directo I83 **292** g dominum E97; P102 **294** h  
hę *korr. aus* hęc V630; hae VD38; SG670; E97; P102; S105 | i  
sententia I83; Bcan4 **295** j iudicamus. Deus vos incolumes  
custodiat] iuvat SG670; S105 **296** k *am Rande* sanos VD38 | l  
custidiat I83 **297** m antonino I83 | n Marco O93; V630; E97 | o  
claris SG670

**278–292** Non... domino] Ps. XXV. 4-12. **295–296** Deus... carissimi]  
Greg. III. ep. ad Bonif. (int. ep. S. Bonif. no. 25. p. 68). Cf. Clem. 55,  
Bonif. II. exemp. prec. **296–297** Data... cons] Nota cons. fictit.